

Pradžia>Nagrinėjimas teisme>Civilinės bylos>Įrodymų rinkimas

Civilinės teisenos srityje nebaigtos procedūros ir procesai, pradėti iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, bus tęsiami pagal ES teisę. Remiantis abipusiu susitarimu su Jungtine Karalyste, atitinkama su Jungtine Karalyste susijusi informacija E. teisingumo portale bus saugoma iki 2024 m. pabaigos.

Įrodymų rinkimas

Šiaurės Airija

1 Įrodinėjimo pareiga

1.1 Kokios yra įrodinėjimo pareigos paskirstymo taisyklės?

Iš esmės prievolė įrodyti turi šalis, kuri nori remtis kokia nors konkrečia faktine aplinkybe. Pareiškėjas (Šiaurės Airijoje vadinamas ieškovu) privalo nurodyti faktines aplinkybes, kuriomis grindžiamas ieškiny, o atsakovas privalo nurodyti faktines aplinkybes, kuriomis jis nori remtis pateikdamas atsiliepimą į ieškinį.

1.2 Ar yra normų, atleidžiančių nuo pareigos įrodyti tam tikrus faktus? Kokiais atvejais? Ar galima tam tikrą teisinę prielaidą paneigti pateikiant įrodymus?

Prievolė įrodyti faktines aplinkybes gali negalioti remiantis įstatymu arba iš anksto sudaryta šalių sutartimi. Be to, teismas tam tikras faktines aplinkybes gali laikyti įrodytomis „atkreipdamas dėmesį į jas“, pvz., su bendrosiomis žiniomis susijusius klausimus. Kai kurios prezumpcijos laikomos nepaneigiamomis, pvz., jeigu taip nustatyta įstatyme, o kitas prezumpcijas, pvz., asmens neveiksnumo prezumpciją, galima paneigti.

1.3 Kiek teismas turi būti įsitikinęs tam tikro fakto egzistavimu, kad galėtų jį pagrįsti savo sprendimą?

Teismas, remdamasis tikimybių vertinimu, privalo įsitikinti, kad faktinės aplinkybės teisingumo tikimybė ne mažesnė nei 51 proc., kai tikimybė, kad faktinė aplinkybė yra neteisinga – 49 proc. Kai faktinė aplinkybė įrodoma, remiantis tikimybių vertinimu, laikoma, kad ta faktinė aplinkybė yra patvirtinta.

2 Įrodymų rinkimas

2.1 Ar įrodymai visuomet renkami šalies prašymu, ar tam tikrais atvejais teisėjas įrodymus gali rinkti ir savo iniciatyva?

Pagal bendrąją taisyklę teisėjas negali reikalauti, kad liudytojas dalyvautų, išskyrus ribotas aplinkybes, tačiau teisėjas gali iškviešti liudytoją ir pakartotinai iškviešti jau iškvieštą liudytoją. Atsižvelgiant į taisykles, kuriomis reglamentuojamas teismo procesas Šiaurės Airijoje, teismas turi diskreciją įpareigoti bet kurį asmenį dalyvauti procese ir pateikti dokumentą.

2.2 Jeigu šalies prašymas rinkti įrodymus patenkinamas, kokie veiksmai atliekami toliau?

Jeigu šaliai leidžiama, paprastai per jos advokatus, iškviešti konkretų liudytoją duoti parodymų, liudytoją apklausia šalies advokatas (tai vadinama „pagrindiniais parodymais“), paskui kitos šalies advokatas surengia liudytojo kryžminę apklausą. Teisėjas gali užduoti klausimus liudytojui ir paprašo advokatų, jei jie to pageidauja, užduoti bet kokius papildomus klausimus, kurie gali kilti dėl jau užduotų klausimų.

2.3 Kokiais atvejais teismas gali atmesti šalies prašymą gauti įrodymus?

Tam tikrais atvejais, pvz., kai liudytojas turi dalyvauti uždare teismo posėdyje, reikia gauti išankstinį teismo leidimą, tik tuomet galima oficialiai iškviešti liudytoją. Priešingu atveju teismas negali kontroliuoti, kurie liudytojai yra kviečiami duoti parodymų, nors teismas šalims, kurios iškviečia nereikalingus liudytojus, gali skirti pinigines baudas.

2.4 Kokios būna įrodinėjimo priemonės?

Pagrindinis įrodinėjimo metodas yra žodiniai parodymai. Taip pat gali būti naudojami rašytiniai parodymai, pvz., eksperto ataskaitos, ir dokumentiniai įrodymai, pvz., žemėlapiai.

2.5 Kaip gaunami liudytojų parodymai? Ar ekspertų įrodymai gaunami kita tvarka? Kokia tvarka teikiami rašytiniai įrodymai ir eksperto išvados (nuomonės)?

Pagrindinės įrodinėjimo priemonės yra šalių ir jų liudytojų žodiniai parodymai. Ekspertų liudytojų, pvz., gydytojų ir inžinierių, parodymai sutarus gali būti gaunami iš rašytinės ataskaitos. Tuomet liudytoją galima apklausti dėl konkrečių aplinkybių. Šiaurės Airijoje galiojančiose teismo taisyklėse ribojamas liudytojų ekspertų, kurie gali duoti žodinius parodymus, skaičius, t. y. žodinius parodymus gali duoti ne daugiau kaip du medicinos ekspertai ir vienas kitos srities ekspertas, išskyrus atvejus, kai teismas leidžia iškviešti daugiau liudytojų.

Žemėlapiai ir dokumentai taip pat gali būti naudojami kaip įrodymai ir teismą reikia įtikinti jų autentiškumu. Be to, teismas gali norėti nuvykti į įvykio vietą arba apžiūrėti tikrus daiktus, jei, jo manymu, tai turi kokią nors įrodomąją vertę.

2.6 Ar tam tikros įrodinėjimo priemonės yra svaresnės už kitas?

Teismas visada nusprendžia, kokią įrodomąją galią suteikti konkrečiam įrodymui.

2.7 Ar tam tikri faktai turi būti įrodyti tik tam tikromis įrodinėjimo priemonėmis?

Galioja prezumpcija, kad faktinės aplinkybės bus įrodytos žodžiu ir per atvirą teismo posėdį.

2.8 Ar įstatyme nustatyta liudytojų pareiga duoti parodymus?

Kompetentingas liudytojas, kuris buvo iškvieštas į teismą duoti parodymų, privalo atvykti į teismo posėdį. Priešingu atveju jis gali būti baudžiamas už teismo negerbimą.

2.9 Kokiais atvejais jie gali atsisakyti duoti parodymus?

Šalis gali prašyti suteikti jai privilegiją ir atleisti nuo pareigos duoti parodymus, remiantis teisiniais profesiniais santykiais; parodymų prieš save arba savo sutuoktinį davimu; viešuoju interesu ir teisingumo vykdymu. Įstatymuose yra nustatytos kitų formų garantuojamos privilegijos, pvz., diplomatinė neliečiamybė. Be to, galioja diskrecijos laisvė grindžiamos privilegijos, pvz., susijusios su konfidencialiai pateikta informacija.

2.10 Ar atsisakęs liudyti asmuo gali būti nubaustas arba priverstas duoti parodymus?

Taip. Liudytojas gali būti pripažintas kaltu už teismo negerbimą, jei nesugebėjo atvykti, kai jam buvo tinkamai įteiktas teismo šaukimas. Tokiu atveju teisėjas galėtų skirti baudą arba laisvės atėmimo bausmę ir reikalauti, kad liudytojas, norėdamas, kad jam būtų panaikinti kaltinimai dėl teismo negerbimo, atvyktų į teismą ir duotų parodymus.

2.11 Ar yra asmenų, iš kurių negali būti gaunami įrodymai?

Veiksnumas yra bendras kriterijus, taikomas pateikiant įrodymus. Laikoma, kad asmuo gali duoti parodymus, išskyrus atvejus, kai jis dėl nepilnametystės, pvz., neveiksnumo, negali suprasti priesaika nustatytos pareigos; kai toks asmuo yra bylą nagrinėjantis teisėjas arba gali reikalauti taikyti privilegiją.

2.12 Kokį vaidmenį atlieka teisėjas ir šalis apklausiant liudytoją? Kokiomis sąlygomis liudytoją galima apklausti per vaizdo konferenciją ar naudojant kitas technologijas?

Šalių, kurioms paprastai atstovauja advokatai (nors bylos šalis gali byloje dalyvauti be advokato), pareiga yra pateikti teismui įrodymus, siekiant įrodyti savo argumentus remiantis tikimybių vertinimu. Teisėjas veikia kaip arbitras, kuris siekia užtikrinti sąžiningą, teisėtą ir su nagrinėjamos bylos aplinkybėmis susijusių liudytojų apklausą. Teisėjas gali pats apklausti liudytojus, tačiau leis šalių advokatams tęsti apklausą visais klausimais, kurie gali kilti liudytojui atsakius į teisėjo užduotus klausimus.

Pavyzdžiui, Belfasto Aukštajame teisme dabar retkarčiais naudojamas vaizdo ryšys arba programėlė „Skype“, siekiant palengvinti ekspertų įrodymų gavimą tais atvejais, kai ekspertas negali greitai atvykti iš kitos jurisdikcijos.

3 Įrodymų vertinimas

3.1 Ar teismui priimant sprendimą taikomi apribojimai, jeigu šalis įrodymus gavo neteisėtai?

Teismui nesuteikta bendro pobūdžio diskrecija nepriimti nesąžiningai gautų įrodymų. Įrodymų galima nepriimti tik tais atvejais, kai teisės aktuose galioja imperatyvi nuostata arba jeigu jie išbraukiami iš protokolo dėl savo skandalingo pobūdžio arba dėl to, kad yra susiję su piktnaudžiavimu procesu.

3.2 Ar mano parodymai bus laikomi įrodymais, jeigu esu bylos šalis?

Taip, bylos šalys gali duoti parodymus savo vardu.

Susijusios nuorodos

Šiaurės Airijos bendrosios kompetencijos ir specializuotų teismų tarnyba

Paskutinis naujinimas: 09/09/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.